

Biskop Atle Sommerfeldt:

VISITASPREKEN SKÅRER SOKN

12.februar 2017 – Såmannssøndagen

Jes 55,8-13 // Hebr 4,12-13 // Luk 8,4-15

Lukas skrev sin fortelling om Jesus til forsamlingene av kristne i dagens Tyrkia, sannsynligvis på 80-tallet. De var en frukt av evangelieforkynnelsen som begynte i Antiokia da Peter og Paulus i år 37 grunnla den første menigheten utenfor det jødiske folk. Da Lukas skrev det vi kaller Lukasevangeliet og Apostlenes gjerninger var det to generasjoner siden begivenhetene i Jerusalem. Øyenvitnene til Jesu liv, død og oppstandelse var døde.

Den første generasjonen kristne var overbevist om at Jesu seier over døden gjennom sin oppstandelse var begynnelsen på slutten, og at verdens ende var nær. 60 år senere virket ikke den umiddelbare gjenkomsten lenger så sannsynlig. Livet i byene var som det var, forsamlingene var en liten, religiøs minoritet i en gresk kultur under romersk kontroll. De betydelige spenningene både økonomisk, sosialt, kulturelt og teologisk var krevende å leve med år ut og år inn. En ting var å leve sammen som slave og rike kjøpmenn, eller som jøde og greker, hvis verdens ende var nær - verre var det hvis det var slik at det nye Gudsfolket på permanent basis skulle ha et slikt fellesskap som gikk på tvers av sosiale konvensjoner.

Det var heller ikke så enkelt å være overbevist om at Jesus hadde vært Guds bilde i verden, tilstede ved skapelsen og bekjent som verdens og hele kosmos sin Herre, slik Paulus hadde fortalt dem noen tiår tidligere. Det var slett ikke slik at de store folkemengdene flokket seg om dem. Kunne de veldige ordene om Jesus og om kirken være sanne?

Lukas kjente dem godt. Han forsto at han måtte skrive ned hele fortellingen om Jesus i en form som viste at han var Guds sønn som hadde makt og myndighet til å invitere mennesker til fellesskap med Gud selv – både her i tiden og i all evighet - og hvordan Den hellige ånd hadde skapt fellesskapet deres.

I dagens fortelling er det mange som hører Jesu tale, men ikke forstår hva han sier og slutter seg til hans bevegelse. Alle som hørte Lukas sin fortelling visste jo at folkemengden seinere vente seg mot Jesus de dramatiske dagene i Jerusalem. I liknelsen gir Jesus selv en forklaring på hva som skjer når budskapet om hans betydning for menneskers liv blir fortalt, og hva det skyldes at så mange ikke gjør det til sitt eget:

For det første opplever ondskapen og dens lakeier blant menneskene budskapet om Guds nåde synliggjort i Jesu liv, død og oppstandelse som så truende at de forsøker på alle måter å frata menneskene tilliten til at Jesus viser oss hvem Gud er.

For det andre truer budskapet om alle menneskers likeverd på tvers av kjønn, sosial rang og etnisk/religiøs tilhørighet sterke makthavere i staten, religiøse ledere og forretningsverden. De lar ingen anledning gå fra seg til å marginalisere - og om nødvendig forfølge - dem som med entusiasme har kjent frihetens hellige vind blåse nytt liv i håpet om å bli kvitt de sosiale og menneskelige lenkene de holdes fast i. I møte med undertrykkelse i samfunnet og urett i de kristne forsamlingene blir det for noen for krevende å ha tillit til at Gud vil seire og holde fast i håpet om en annen virkelighet.

Og for det tredje er det alle dem som lytter med interesse, men som har store ambisjoner og muligheter til å komme høyere opp og frem i verden. Det blir for krevende å holde fast ved deltagelsen i et fellesskap med likeverd og nestekjærlighet som ledetråd, når penger kan tjenes og nye nytelser av rikdommens frukter er tilgjengelig.

Men så fremhever Jesus at noen beholder tilliten til det de hører og lar den vokse og fortsette Guds helbredende gjerning for mennesker og skaperverk. Dette er trøsteordene til de trofaste i menighetene som Lukas skriver til.

De beholder tilliten til Guds nåde, de tør å holde fast ved frihetens likeverd i møte med andre mennesker og de velger å korrigere sin grådighet ved å se at et godt liv bare finnes når alle får mulighet til å leve et fullverdig liv.

Liknelsen forklaring reiser et nytt spørsmål til Jesu samtidige, til forsamlingene i Tyrkia og til oss i dag: Har du og jeg det jordsmonn som lar ordet om Jesus få vokse og gi frukter? Dette jordsmonnet kan jo være varierende i noen hver av oss.

En av de som kjempet mye med dette, var Martin Luther, han som satte i gang den reformasjonen vi nå skal feire og markere dette året. Luthers store oppdagelse var at de ulike typer jordsmonn - steingrunnen, tistlene og tonekrattene - er en del av alle menneskers jordsmonn, også de som lever i de kristne forsamlingene - også i han selv, teologiprofessor og den fromme munken med stor religiøs praksis. Dette førte Luther inn i dyp fortvilelse og håpløshet inntil han fikk se at Gud har gjort alt ferdig også for dem med dårlig jordsmonn. Tro er ikke å berede jordsmonnet for at Guds handling i Jesus Kristus skal kunne vokse, men å ha tillit til at Jesus har gjort alt som er nødvendig for at mennesket skal kunne leve nær Gud, den fullkomne kjærlighetens nærhet.

Men hva med fruktene som viser at Jesus har plass selv om det både er tornkratt, veigrøft, steingrunn og tistler i hjertene? Dette er Luthers andre store oppdagelse. Han så at da han ble frigjort fra strevet med å gjøre jordsmonnet i hjertet i stand til å ta imot Gud på en verdig måte, fikk han masse energi til å rette sin oppmerksomhet mot andre mennesker og mot det som skjedde i skaperverket. Frukten som frøene bringer frem, skal ikke legges frem for Guds føtter i kirken, men gi næring og støtte til nesten, nært og fjernt.

Vi som er samlet her i Skårer kirke i dag lever enda lenger fra Jesu oppstandelse enn menighetene Lukas skrev til. Vi lever i en kultur der hver fjerde nordmann ikke tror at Jesus har levd. Mange forsøker å svekke tilliten til at Jesus beseiret døden og tilbyr oss alle å få del i hans livskraft og oppstandelse.

Vi lever i en tid der troen på Gud i brede kretser anses som fordummende, naiv og kunnskapsløs. Vi opplever ikke forfølgelse i vårt eget samfunn, men vi har god kjennskap til andre kristne som gjør nettopp det. Hva er grunnen til at «Gud ikke skriver på himmelen», for å bruke Espen Ottosens boktittel? I det minste kunne Gud forsvarer de desperate kristne i Syria, kristendommens vugge?

Vi lever i en tid der materielle goder ikke lenger er begrenset til å sikre husholdningene overlevelse og et godt liv. Svært mange av oss setter sin lit til materielle goder og ser egen nytelse og opplevelse som livets mening. At ulikheten i verden øker og vår velferd er knyttet til andres desperate kamp mot

klimaendringene, gjør det ikke enklere. Vi er alle fanget i dette. Også biskoper har stor tillit til Statens Pensjonskasse og gode sykehjem.

Vi trenger sannelig å høre det radikale nådebudskapet i såmannsliknelsen. Vi er avhengig av at vår egen steingrunn, tistler eller tornekratt ikke får rokke ved tilliten til at Gud har gjort alt - også for oss - i Jesus Kristus.

Vår trøst er at Gud har gitt oss dåpen som synlig tegn på at Kristus i kraft av sin oppstandelse og Den hellige ånds kraft slår opp sitt telt i oss slik han gjorde julenatt. Gud selv har i skapelsen forberedt jordsmonnet. Selv om jeg ser alle mine svakheter, kan jeg hvile i at Guds fruktbare jordsmonn også er tilstede. Det er klart til å ta imot fortellingen om at Jesus i dåpen tok meg med på sin egen reise fra liv til død til oppstandelse til evig liv. Dåpens korsmerke på min panne gir meg noe å holde fast i når livet er røft og tornekratt og tistler truer med å overta.

Dåpslivet er stadig gi Den hellige ånds arbeidsmulighet i livet. Bo Giertz formulerer det slik i introduksjonen til sin klassiker «Steingrunnen» - med klar referanse til vår liknelse:

"Her gjelder det Åndens gjerning gjennom ord og sakrament som på en særlig måte utvikler helligjørelsen dypeste mening: i fellesskap med Kristus lide inn velsignelse i en ond verden".

Der tidsånden fremhever maktens seier over godhetens visjon og det fåfengte i å håpe på Guds tilstedeværelse, forkynner vi vår tillit til at Gud slett ikke har forlatt oss, men har kalt oss til å leve i denne verden og plante våre epletrær hver eneste dag - i et levende håp om at Gud en dag kommer til oss og bærer oss fra død til liv.

Der tidsånden hevder at vi er kunnskapsløse og dumme, fastholder vi mysteriets dype meningsfullhet.

Der tidsånden vil hevde at enhver er sin egen lykkes smed, vil vi fastholde at nestekjærighet og godhet gir den eneste bærekraftige fremtid.

Der tidsånden vil hevde at alt må fortjenes og presteres, forkynner vi at Guds nåde er nok for oss alle.

Det er Guds jordsmonn. Det bærer frukter.